

TEGEVEUSARUANNE 2009

Käesolevast tegevusaruandest leiate ülevaate Peipsi Koostöö Keskuse poolt 2009. aastal läbi viidud projektidest, partneritest ja rahastajatest.

Missioon ja eesmärgid

Peipsi Koostöö Keskus on mittetulunduslik valitsusväline kodanikeühendus, mille eesmärk on Peipsi järve piirkonna ja Euroopa Liidu piirialade tasakaalustatud arengu teadmistepõhine toetamine.

Organisatsioon on loodud aastal 1993. Meie kolm olulisemat tegevussuunda on:

- piiriülene- ja arengukoostöö
- keskkonnateadlikkuse tõstmine
- kogukonna areng ja loomemajandus

Projekte viime ellu nii Peipsi-äärsetes ja -lähedastes piirkondades kui ka teisel pool Peipsi järve, Venemaa territooriumil. Meie arengukoostööprojektid on toetanud piiriveekogude haldamist ja avalikkuse kaasamist Lääne-Balkanil ja SRÜ riikides.

Piiriülene- ja arengukoostöö

Regionaalarengu ja piiriülese koostöö tugevdamine Eesti-Vene piiriregioonis ning Peipsi järve veemajandusprogrammi osaline elluviimine - PeipsiMan

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: oktoober 2007 – märts 2009

Rahastaja: INTERREG IIIA programm

Aastatel 2003-2008 osales Peipsi Koostöö Keskus piiriülese Peipsi järve valgala veemajandusprogrammi väljatöötamisel ning viis läbi jätkutegevusi veemajandusprogrammi rakendamiseks - kohaliku elanikkonna teavitamine veemajandusprogrammi eesmärkidest ning piirkonna omavalitsuste ametnike pädevuse tõstmine programmi rakendamiseks.

2009. aastal lõppenud Intereg IIIA projekt Peipsiman toetas Peipsi järve veemajandusprogrammi elluviimist ning ühe praktilise tegevusena rekonstrueeriti Pihkva rajoon Pskovkirpichi asula heitveepuhastusjaam. Rekonstrueerimistöid teostas Pihkva ettevõtte Pskovvodokanal.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=702&lang_id=1

Avalikkuse kaasamise edendamine Moldovas ja Ukrainas

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: november 2008 – detsember 2009

Rahastaja: Eesti Välisministeeriumi arengukoostöö programm

Peipsi piirkonna kogemust avalikkuse kaasamise ning piiriüleste veekogude haldamise küsimustes oleme edasi andnud ja arengukoostööd erinevate projektide näol edendanud Moldova-Ukraina, Kasahstani-Kõrgõzstani ning Makedoonia-Albaania piiriveekogudel. Viime projekte läbi muutuvate sotsiaal-majanduslike tingimuste ja poliitikaga Kesk- ja Ida-Euroopa ning SRÜ piirialade eriomastes kultuurikontekstides.

2008.-2009. aastal läbi viidud arengukoostöö projekt keskendus EL veeraamdirektiivi tutvustamisele, integreeritud piirülese veehaldamise ning avalikkuse kaasamise edendamisele Dnestri jõe piirkonnas Moldovas ja Ukrainas, kasutades selleks Eesti spetsialistide kogemusi ja teadmisi.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=792&lang_id=1

VII Peipsi Foorum

Projektijuht: Margit Säre

Toimumise aeg: 2.-3. detsember 2009

Rahastaja: Põhjamaade Ministrite Nõukogu, EV Välisministeerium, Konrad Adenaueri Fond

2.-3. detsembril 2009. a toimus Tartus rahvusvaheline ümarlaud „Peipsi Foorum VII: Piiriüleline koostöö EL piirialadel: keskkond, ühised loodusressursid ja regionaalareng“. Ümarlaua korraldasid Peipsi Koostöö Keskus, Eesti Välispoliitika Instituut, Tartu Ülikooli riigiteaduste instituut ning Forum Balticum.

Peipsi Foorum on traditsiooniline üritus, kus saavad kokku Eesti-Vene piiriala regionaalarengu ja piiriülese koostöö huvi-gruppide esindajad. Suur enamus Eesti-Vene piirist kulgeb piki Peipsi järve, mis on oma pindalalt neljas järv Euroopas. Seetõttu on Peipsi foorumite päevakorras olnud alati olulisel kohal Eesti-Vene koostöö ühiste veeressursside haldamisel. See teema oli iseäranis oluline VII Peipsi Foorumil, kuna ÜRO kuulutas 2009. a piiriveekogude aastaks.

Peipsi Foorumil osalejaid oli üle üheksakümne – teadlased, valitsuste, MTÜde ja ettevõtete esindajad Eestist, Venemaalt, Soomest, Rootsist, Moldovast ja Ukrainast. Aktiivselt osalesid ka rahvusvaheliste organisatsioonide esindajad, k.a Euroopa Komisjonist ja Põhjamaade Ministrite Nõukogust (Eesti, Leedu ja Kirde-Venemaa esindustest).

Varasematel aastatel on Peipsi Foorumi temaatika keskendunud peamiselt piiriülesele koostööle Eesti-Vene piirialal. Alates 2004. aastast, mil Eesti sai EL liikmeks ning Eesti-Vene piir muutus Euroopa Liidu välispiiriks, on Peipsi Foorumi aruteludes rohkem tähelepanu pööratud EL strateegiate ja alga-tuste elluviimisele regioonis. EL poliitika mõjutab üha rohkem nii Eesti poole majandus- ja sotsiaalarengut kui ka Venemaaga toimuva piiriülese koostöö dünaamikat ja iseloomu. Sel korral arutati Peipsi Foorumil Euroopa Komisjoni poolt 2009. a heaks kiidetud EL Läänemere strateegiat, EL naabrusepoliitikat ning EL idapartnerlust.

Tervitussõnavõttudega esinesid Jan Palmstierna, Rootsi suursaadik Eestis, Sergei Efimenko, Vene Föderatsiooni Tallinna suursaatkonna nõunik, Carita Pettersson, Põhja-maade Ministrite Nõukogu Eesti esinduse direktor ja Gulnara Roll, ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni ekspert ja Peipsi Koostöö Keskuse juhatusel liige ning Aadu Must, Tartu Linnavolikogu esimees. Kõik tervituseks sõna võtnud rõhutasid koostöö olulisust Läänemere Strateegia elluviimisel. Lääne-mere strateegia on suunatud eeskätt neile ühenduse liikmes-riikidele, mis on huvitatud tugevamate ja senisest avatumate sidemete loomisest Euroopa Liidu Läänemere piirkonnas. Strateegia näeb ette Läänemere piirkonna riikide koostööd erinevates

valdkondades, sealhulgas energeetikas, et vähendada piirkonna energiasõltuvust Venemaast, samuti on strateegia eesmärgiks Läänemere keskkonna kaitsmine.

Traditsiooniliselt kutsutakse Peipsi Foorumile piiriülese koostöö ja piiriveekogude majandamise praktikuid Kesk-Euroopast, Kaukaasiast ja Kesk-Aasiast. Peipsi foorumid on kohaks, kus jagada koostööalaseid kogemusi Eesti-Vene piiri-regioonist kolleegidega endise NL alalt. Sel foorumil osalesid kolleegid Ukraina ja Moldova kodanikuühendustest, ametnikud ning teadlased, kes tegutsevad ühiselt Dnestri jõgikonnas.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=829&lang_id=1

Rahvusvaheline seminar "Kõrghariduse koostöö Läänemere piirkonnas"

Projektijuht: Karin Kruusmaa

Toimumise aeg: 15.-17. juuni, 2009

Rahastajad: Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Hasartmängumaksu Nõukogu

16. juunil toimus Tartus rahvusvaheline seminar „Kõrgharidusalane koostöö Lääne-mere idakaldal“. Tegu oli Balti Eurooregionide Võrgustiku ja Euroopa Piiriregionide Assotsiatsiooni ühisüritusega. Seminari korraldasid Tartu Ülikooli Riigiteaduste Instituut, Peipsi Koostöö Keskus, Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindused Eestis, Leedus ja Venemaal ning Euroopa Piiriregionide Assotsiatsioon. Seminari läbiviimist toetas Põhjamaade Ministrite Nõukogu ja Hasartmängumaksu Nõukogu. Osalejad kõigist Läänemere idapiirkonna ülikoolidest said kokku, et arutada piiriülese koostöö võimalusi kõrghariduses. Ettekandjad andsid laiapõhjalise ülevaate piiriülese koostöö võrgustikest, väljakutsest ja tõid välja mõtteid edasiseks koostegutsemiseks.

Avasõnade järel tutvustas Rootsi Nordregio esindaja Sigrid Hedin uurimust, mis näitab kuidas ülikoolid toimivad regionaal-arengu mootoritena Põhjamaades. Seejärel kõneles Urpo Moisio Euroopa Piiriregionide Assotsiatsioonist kõrgkoolide vahelise piiriülese koostöö praegustest raskustest ning võimalustest neid ületada. Tiina Jauhainen Põhjamaade uurimiskeskusest NORDI tutvustas kõrgkoolide piiriülese koostöövõrgustiku loomist Soomes. Jari Jumpponen, samuti Põhjamaade uurimiskeskusest, rääkis Soome ja Vene-maa ühisest innovatsiooni-ülikoolist. Viktor Trasberg Tartu Ülikoolist kõneles Balti õpingute programmist, Leedu esineja Eglė Virgailaitė Mečkauskaitė tutvustas Šiauliai Ülikooli piirikoostöö võrgustikku. Seminari ennelõunase osa lõpetas Valgevene haridusministeeriumi esindaja Aleksander Žuk, kelle teemaks oli kõrghariduse potentsiaal majandusarengus.

Pärastlõunase ettekannetebloki esimeseks kõnelejaks oli Jelena Naumova Pihkva Riiklikust Polütehnilisest Instituudist, kelle ette-kanne käsitles instituudi piiriülese koostööd ning olulisemaid väljakutseid tulevikus. Jonas Jasaitis Šiauliai Ülikooli maaelu arengu uurimiskeskusest rääkis vajadusest teha koostööd piirialade regionaalülikoolide vahel, tõhustamaks piirkonna mittelinnastunud alade arengut. Lõppesineja, Kristian Nielsen Tartu Ülikooli Euroopa Kolledžist tutvustas Euroopa Liidu-Venemaa uuringute magistri-programmi Tartu Ülikoolis.

Konverentsi lõpetas kahes rühmas toimunud arutelu teemadel 1) ülikoolid kui kohaliku ja regionaalarengu mootorid; ning 2) kõrgkoolide piiriülese koostöö praktika ja kogemused.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=819&lang_id=1

Tagasi loodusesse

Projektijuht: Piret Pungas

Projekti periood: Märts 2009 - Veebruar 2011

Rahastaja: Eesti-Läti programm, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Projekti partnerid: Eestist Tartu Keskkonnahariduse Keskus (juhtpartner), Peipsi Koostöö Keskus, Keskkonnaameti Kagu region ning Lätit esindavad Gauja rahvuspark ja Kemeru rahvuspark.

Projekti eesmärk on toetada kahe riigi, Eesti ja Läti, piiriülest koostööd keskkonnahariduse edendamise kaudu märgaladel. Projekti kirjutamisel on silmas peetud, et planeeritud tegevused kataks võimalikult ulatuslikult ja mitmekesiselt erinevaid huvigruppe, kes märgaladega mingil moel kokku puutuvad.

2009. aasta jooksul korraldasid projektipartnerid hulgaliselt tegevusi, millega tõsta inimeste teadlikust märgaladest. Peipsi Koostöö Keskus korraldas rahvusvahelise veepäeva 20. märtsil, mille raames toodi välja vastandid läbi vee – kust me saame joogivee ja kuhu läheb heitvesi; mida veest teame ja võiks veel teada saada; kuidas hoiame vett ja kuidas vesi hoiab meid. Koostati 3 õppeprogrammi: 1) Mikrovormid ja sootaimed ning nende iseloomuomadused, 2) Inimesed ja sood – minevikus ja olevikus, 3) Erinevat tüüpi märgalad, nende areng ja saatus ning testiti õppeprogramme kolmel õppepäeval Endla looduskaitsealal, Meenikunno ja Teeringi rabas. Soetati õppevahendeid, et hõlbustada koolide tegevust märgaladega tutvumisel. Korraldati pool aastat väldanud foto- ja joonistuskonkurs "Märka märgalaid", mille võidutöödest koostati kaheaastane märgalade teemaline koolikalender. Pisut müstilisemaks vahepalaks on koostamisel kõigile huvilistele lugemiseks soodega seotud muinasjuturaamat.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=810&lang_id=1

Aquamax

Projektijuht: Karin Kruusmaa

Projekti periood: 2006. a. märtsist kuni 2010.a. märtsini

Rahastaja: Euroopa Komisjoni 6. raamprogramm

Projekti eesmärk on arendada alternatiivseid jätkusuutlikke söötasid kalakasvatustes kasvatavatele kaladele. Projekti ühe osana hinnatakse tarbijate hoiakuid kalakasvatustes kasvatatud kalade ja uute kalasöötade suhtes.

Peipsi Koostöö Keskus osales uuringus, kus analüüsiti kalakasvatustes kasvatatud kalade kajastamist Eesti meedias, et hinnata Eesti inimeste teadlikkust ja hoiakuid kalakasvatustes kasvatatud kaladega seotud riskide ja eeliste suhtes.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=689&lang_id=1

Teaduspäevad noorgeograafidele ja nende juhendajatele

Projektijuht: Katrin Saart

Projekti periood: jaanuar - mai 2009, teaduspäevad toimusid 8.-10. mail 2009

Rahastaja: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Hasartmängumaksu Nõukogu

Meie loodushariduslikud tegevused on suunatud eeskätt lastele ja noortele vastutustundliku käitumise ja harjumuste kujundamiseks. Loodushariduse edendamiseks anname muuhulgas panuse aidates kaasa geograafiaolümpiaadide korraldamisele.

Kahel viimasel aastal oleme korraldanud geograafiaolümpiaadi lõppvoorus osalejatele terviklikku ja loodusteaduslikku kirjaoskust toetavad teaduspäevad. 2009. aastal said kõik osalenud praktilise GPSi kasutamise kogemuse, tutvuti Google Earthi võimalustega, õpetajatele toimus koolitus GPS tehnoloogia baastõdedest ja igapäevastest kasutusvõimalustest. Kuna 2009. aastal toimus geograafiaolümpiaad juba 35. korda, andis Peipsi Koostöö Keskus koostöös Tartu Ülikooliga juubeliürituseks välja viimase 10 aasta geograafiaolümpiaadi ülesannete kogumiku, mis on tänuväärne abimaterjal ainest huvitatud õpilastele.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=799&lang_id=1

Peipsi Järve elu tuba

Projektijuht: Piret Pungas

„Peipsi järve elu tuba on” püsinäitus, mis jagab Peipsi Järve looduslike tingimustega seotud teavet ja annab ülevaate Peipsi äärsest elu-olust. Näitus valmis 2005. aastal Peipsi Koostöö Keskuse ja MTÜ Studio Viridis Loodushariduse ühistöös. Näituse valmistamisel osales kokku üle 80 inimese ja kümnekonna firma alltöövõtu korras. Algselt eksponeeriti näitust Kallaste linnavalitsuses, hiljem Emajõe-Suursoo looduskeskuses.

Seoses Emajõe-Suursoo looduskeskuse üleminekuga Keskkonnaameti haldusest Riigimetsa Majandamise Keskuse alla kuulutasime oktoobris 2009 välja konkursi püsinäituse „Peipsi järve elu tuba” uue eksponeerimisruumi ja hoidja leidmiseks. Konkursil osales kuus pakkujat: Mustvee linnavalitsus, Kasepää vald, Keskkonnaamet, Piirissaare vald, Mikitamäe vald, Kallaste linnavalitsus. Konkursile esitatud taotluste ja ruumidega tutvumise järel valis komisjon püsinäituse uueks asukohaks Kasepää valla. Tööd näituseruumide kohandamiseks ja näituse üleviimiseks Kavastu külas asuvast RMK Emajõe-Suursoo looduskeskusest Kasepääle toimuvad kevadel 2010 ning püsinäitus planeeritakse Kasepääll avada suviseks turismihooajaks.

Näitus tutvustab Peipsi järves elavat 34 kalaliiki, millest on tehtud mulaažid. Peipsi järve kujutab ja iseloomustab kolmemõõtmeline makett, millelt leiab suuremad Peipsi-äärsed asulad, majutuskohad, muuseumid, vaatetornid ja palju muud põnevat. Maketti ja kalamulaaže täiendavad saatetekstid eesti, vene ja inglise keeles.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=723&lang_id=1

Kogukonna areng ja loomemajandus

Kogukonna toetamine kultuuripärandi säilitamise kaudu Peipsi ja Võrtsjärve piirkonnas

Projektijuht: Karin Kruusmaa

Projekti periood: august 2008 - mai 2010

Rahastaja: Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Kahe viimase aasta vältel oleme teinud tihedat koostööd piirkonna väikemuuseumidega aidates kaasa kohalike muuseumide arendustegevusele ja tutvustamisele. Elujõulised muuseumid tagavad piirkonnale nii stabiilsema sotsiaal-majandusliku keskkonna kui ka tugevama kogukondliku identiteedi.

2009. a. töötati projekti raames välja koolituskava muuseumitöötajatele lähtudes muuseumide ühistest vajadustest, korraldati Mihklipäeva käsitöötoad Raadi mõisapargis, kogumispoliitika koolitus muuseumitöötajatele ning algatati Peipsi ja Võrtsjärve piirkonna muuseumide ühise voldiku koostamine.

Loe lähemalt: www.ctc.ee/index.php?menu_id=775&lang_id=1

Partnerid ja sõbrad

Osalemise koostöövõrgustikes:

- Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
- Arengukoostöö Ümarlaud
- LIVING LAKES võrgustik
- UNESCO HELP International Network
- LakeNet - World Lakes Network
- Global Water Partnership
- BEN - Baltic Euroregional Network

Koostööpartnerid Eestis:

- Ajaleht "Peipsirannik"
- Alatskivi Vallavalitsus
- Balti-Ameerika Partnerlusprogramm
- Balti Uuringute Instituut
- B.I.A. OÜ
- Eesti Põllumajandusülikool
- Eesti-Vene Piiriveekogude Ühiskomisjon
- Eesti Välispoliitika Instituut
- Eestimaa Looduse Fond
- Foorum Balticum
- Ida-Viru Maavalitsus
- Jõgeva Maavalitsus
- Helsinki-Tallinn Euregio
- Kallaste Linnavalitsus
- Kasepää vallavalitsus
- Keskkonnaamet
- Keskkonnaministeerium
- Lõuna-Eesti Turism SA
- Mustvee Linnavalitsus
- Peipsi-Alutaguse Koostöökoda
- Peipsi Piirkonna Arenduskoda
- Peipsiveere Arengu Sihtasutus
- Poliitikauuringute Keskus Praxis
- Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis
- Setomaa Valdade Liit
- Siseministeerium
- Studio Viridis Loodusharidus
- Tallinna Tehnikaülikool
- Tartumaa Arendusselts
- Tartu Keskkonnahariduse Keskus
- Tartu Linnavalitsus
- Tartu Maavalitsus
- Tartu Turismiinfokeskus
- Tartu Ülikooli Eurokolledž
- Tartu Ülikooli Riigiteaduste Instituut
- Võrtsjärve Sihtasutus
- Välisministeerium

Koostööpartnerid mujal maailmas:

- Balti Keskkonnafoorum (Leedu)
- Balti Keskkonnafoorum (Läti)
- Bodensee järve Sihtasutus (Saksamaa)
- Central Research Institute for Complex Use of Water Resources (Valgevene)

- "Ecoproject" (Valgevene)
- "ECO-TIRAS" Keepers jõe rahvusvaheline keskkonna assotsatsioon (Moldova)
- ENOS - European Nature Conservation and Ornithology Station (Leedu)
- Ida-Lääne Instituut (USA)
- Institute for Advanced Studies (Austria)
- Gauja Rahvuspark (Läti)
- "Gorvodokanal" Pihkva linna munitsipaaltegevõte (Venemaa)
- Kemeru Rahvuspark (Läti)
- King's Kolledž London (Suurbritannia)
- Konrad Adenaueri Fond (Läti)
- Lappeenranta Innovation (Soome)
- Läti Olümpialaste Klubi (Läti)
- Musta Mere Naisklubi (Ukraina)
- Peipsi Järve Projekt Pihkvas (Venemaa)
- Pihkva Regiooni Administratsioon, Välissuhete ja Turismi osakond (Venemaa)
- Piiriülese Koostöö Keskus Peterburis (Venemaa)
- Pro Natura (Poola)
- Rahvusvaheline Musta Mere Uuringute Keskus (Kreeka)
- RIZA (Holland)
- Soome Keskkonnainstituut (Soome)
- Soome Looduskaitse Assotsiatsioon (Soome)
- Ülemaailmne Looduse Fond (Saksamaa)
- Väetamise ja Meretoidu Uuringute Riiklik Instituut - NIFES (Norra)

Toetajad 2009

	EEK	EURO
INTERREG IIIA programm	343 824	21 974
Eesti Välisministeerium	318 650	20 365
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	304 689	19 473
Peipsi CTC services	160 848	10 280
Eesti-Läti programm	155 095	9 912
Muud sihtotstarbelised tulud	116 164	7 424
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	87 618	5 600
Põhjamaade Ministrite Nõukogu	50 000	3 196
Hasartmängumaksu Nõukogu	23 334	1 491
Kokku	1 573 287	100 551

Töötajad

Gulnara Roll
 Piret Pungas
 Katrin Saart
 Margit Säre
 Karin Kruusmaa
 Katri Veldre
 Sirje Tamm
 Piret Uus
 Eeva Kirsipuu

Vabatahtlikud

Karin Smeekens
 Marilyn Kallaus
 Birgit Hänilane

Kontakt

Peipsi Koostöö Keskus

Reg.code: 8010672

Puiestee 71a

Tartu, 51009

Tel. +372 7302 302

tartu@ctc.ee

www.ctc.ee